

Informator
o egzaminie eksternistycznym
z zakresu szkoły podstawowej
przeprowadzanym od sesji jesiennej 2019 r.

Język polski

opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną
we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi
w Gdańsku, Jaworznie, Krakowie, Łodzi,
Łomży, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu

WYMAGANIA EGZAMINACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO

WYMAGANIA OGÓLNE

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury.
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
3. Kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym.
4. Rozwijanie zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka, i kierowania się tymi wartościami.
5. Kształcenie postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej.
6. Poznawanie wybranych dzieł wielkich pisarzy polskich w kontekście podstawowych informacji o epokach, w których tworzyli.
7. Rozwijanie zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.

II. Kształcenie językowe.

1. Rozwijanie rozumienia wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu tożsamości osobowej ucznia oraz wspólnot: rodzinnej, narodowej i kulturowej.
2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.
3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.
4. Kształcenie umiejętności porozumiewania się w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, w tym także z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się.
5. Kształcenie umiejętności poprawnego pisania zgodnego z zasadami pisowni polskiej.
6. Rozwijanie wiedzy o elementach składowych wypowiedzi pisemnych oraz ich funkcjach w strukturze tekstów i w komunikowaniu się.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi pisemnych.
2. Rozpoznawanie intencji rozmówcy oraz wyrażanie intencji własnych, rozpoznawanie języka jako działania (akty mowy).
3. Rozwijanie umiejętności stosowania środków stylistycznych i dbałości o estetykę tekstu oraz umiejętności organizacji tekstu.
4. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania, oraz rozpoznawanie manipulacji językowej.
5. Rozbudzanie potrzeby tworzenia tekstów o walorach estetycznych.

IV. Samokształcenie.

1. Rozwijanie szacunku dla wiedzy, wyrabianie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.

2. Rozwijanie umiejętności samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania.
3. Rozwijanie umiejętności rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzysłowu, przypisów i odsyłaczy oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej.
4. Kształcenie nawyków systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania.
5. Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.

WYMAGANIA SZCZEGÓLWE

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

I.1. Czytanie utworów literackich. Zdający:

I.1.1) rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach, ze szczególnym uwzględnieniem ich w prozie realistycznej, fantastycznonaukowej lub utworach *fantasy*;

I.1.2) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;

I.1.3) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy;

I.1.4) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;

I.1.5) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;

I.1.6) wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;

I.1.7) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze;

I.1.8) rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju;

I.1.9) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu i wymienia ich podstawowe cechy;

I.1.10) rozpoznaje czytany utwór jako: hymn, fraszkę, sonet, pieśń, tren, balladę, baśń, legendę, mit, opowiadanie, nowelę, powieść, epopeję, przypowieść, bajkę, komedię, tragedię, dziennik, pamiętnik, oraz wskazuje jego cechy gatunkowe;

I.1.11) rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, *fantasy*;

I.1.12) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;

I.1.13) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze;

I.1.14) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, przenośnię, symbol, alegorię, uosobienie, ożywienie, porównanie, porównanie homeryckie, wyraz dźwiękonaśladowczy, apostrofę, inwokację, anaforę, powtórzenie, pytanie retoryczne, zdrobnienie, zgrubienie, eufemizm, neologizm, oraz określa ich funkcje;

I.1.15) objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;

I.1.16) zna pojęcie komizmu, rozpoznaje jego rodzaje w tekstach oraz określa ich funkcje;

I.1.17) zna pojęcie ironii, rozpoznaje ją w tekstach oraz określa jej funkcje;

I.1.18) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym: tytułu, podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego;

I.1.19) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie;

I.1.20) określa tematykę oraz problematykę utworu; określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;

I.1.21) określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi;

- I.1.22) przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia;
- I.1.23) wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o historii i o kulturze;
- I.1.24) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny;
- I.1.25) wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera;
- I.1.26) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji;
- I.1.27) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich;
- I.1.28) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
- I.1.29) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst.

I.2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

- I.2.1) rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych;
- I.2.2) dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa;
- I.2.3) identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy;
- I.2.4) wyszukuje w tekście potrzebne informacje, wyrażone wprost i pośrednio;
- I.2.5) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych;
- I.2.6) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie;
- I.2.7) odróżnia informacje o faktach od opinii;
- I.2.8) określa temat i główną myśl tekstu;
- I.2.9) dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie);
- I.2.10) cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego;
- I.2.11) rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, wywiad, artykuł, felieton i określa ich podstawowe cechy;
- I.2.12) charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy;
- I.2.13) wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka); wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka); wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego);
- I.2.14) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna, radiowa), oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją;
- I.2.15) interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);
- I.2.16) znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych;
- I.2.17) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury;
- I.2.18) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia.

II. Kształcenie językowe.

II.1. Gramatyka języka polskiego. Zdający:

- II.1.1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimki, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście;
- II.1.2) odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;

- II.1.3) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to, konstrukcje z się; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście;
- II.1.4) rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi;
- II.1.5) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki;
- II.1.6) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
- II.1.7) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki, rozumie ich rolę w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach;
- II.1.8) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie;
- II.1.9) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- II.1.10) określa funkcję wyrazów poza zdaniem, rozumie ich znaczenie i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach;
- II.1.11) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny oraz typy związków;
- II.1.12) rozpoznaje typy wypowiedzeń, uwzględniając cel wypowiedzi: wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące – rozumie ich funkcje i je stosuje;
- II.1.13) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;
- II.1.14) rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone;
- II.1.15) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie;
- II.1.16) rozumie mechanizm upodobień fonetycznych, uproszczeń grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie; rozumie rozbieżności między mową a pismem;
- II.1.17) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; rozumie pojęcie podstawy słowotwórczej; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozumie realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu, rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń;
- II.1.18) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, odróżnia ich typy;
- II.1.19) odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie;
- II.1.20) rozumie i stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu.

II.2. Zróżnicowanie języka. Zdający:

- II.2.1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego;
- II.2.2) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny;
- II.2.3) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi;
- II.2.4) wyróżnia środowiskowe i regionalne odmiany języka;
- II.2.5) dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy); rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna typy skrótów i skrótowców – określa ich funkcje w tekście;

- II.2.6) rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, rodzaje nazw miejscowych, używa poprawnych form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców;
- II.2.7) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi;
- II.2.8) rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu;
- II.2.9) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, dostrzega ich bogactwo, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach;
- II.2.10) rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach;
- II.2.11) rozumie znaczenie homonimów;
- II.2.12) rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie jego funkcje w tekście;
- II.2.13) zna sposoby wzbogacania słownictwa;
- II.2.14) rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny;
- II.2.15) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej;
- II.2.16) zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu.

II.3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający:

- II.3.1) identyfikuje tekst jako komunikat; rozróżnia typy komunikatu: informacyjny, literacki, reklamowy, ikoniczny;
- II.3.2) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- II.3.3) określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi;
- II.3.4) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
- II.3.5) rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów;
- II.3.6) rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich;
- II.3.7) rozumie, na czym polega błąd językowy;
- II.3.8) rozumie, na czym polegają etykieta oraz grzeczność językowa i stosuje ich zasady w wypowiedziach.

II.4. Ortografia i interpunkcja. Zdający:

- II.4.1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;
- II.4.2) wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych;
- II.4.3) wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych;
- II.4.4) zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy;
- II.4.5) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu;
- II.4.6) poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne.

III. Tworzenie wypowiedzi.

III.1. Elementy retoryki. Zdający:

- III.1.1) gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi;
- III.1.2) dokonuje selekcji informacji;

III.1.3) zna zasady budowania akapitów;

III.1.4) tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję, zasady spójności językowej między akapitami i układ graficzny; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych oraz stosuje rytm akapitowy (przeplatanie akapitów dłuższych i krótszych);

III.1.5) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;

III.1.6) rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji;

III.1.7) odróżnia przykład od argumentu;

III.1.8) przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego;

III.1.9) rozróżnia i wskazuje środki perswazji, rozumie ich funkcję;

III.1.10) funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;

III.1.11) rozpoznaje i rozróżnia środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych, określa ich funkcję;

III.1.12) rozpoznaje manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi;

III.1.13) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie.

III.2. Pisanie. Zdający:

III.2.1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, opis przeżyć wewnętrznych, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym, recenzja, rozprawka, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad;

III.2.2) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu;

III.2.3) redaguje notatki;

III.2.4) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym skraca, streszcza, rozbudowuje i parafrazuje;

III.2.5) formułuje pytania do tekstu;

III.2.6) rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej;

III.2.7) tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;

III.2.8) redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki oraz własnych pomysłów;

III.2.9) wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach.

IV. Samokształcenie. Zdający:

IV.1) doskonalą różne formy zapisywania pozyskanych informacji;

IV.2) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje;

IV.3) korzysta z informacji rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich;

IV.4) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz *on-line*);

IV.5) korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, także specjalnych, oraz słownika terminów literackich;

IV.6) zwraca uwagę na typy definicji słownikowych, określa ich swoistość;

- IV.7) rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji;
IV.8) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań;
IV.9) rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.

LEKTURY

- 1) Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*;
- 2) Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks);
- 3) Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*;
- 4) Aleksander Fredro, *Zemsta*;
- 5) René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, *Mikolajek* (fragmenty: *Rosół, Futbol, Idę z wizytą do Ananiasza*);
- 6) Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*;
- 7) Jan Kochanowski, fraszki: *Na dom w Czarnolesie, O doktorze Hiszpanie*; pieśni: *Pieśń IX*, ks. II (*Nie porzucaj nadzieje*), *Pieśń XXV*, ks. II (*Czego chcesz od nas, Panie*); treny: I, V, VII i VIII;
- 8) Rafał Kosik, *Felix, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi*;
- 9) Ignacy Krasicki, *Przyjaciele, Ptaszki w klatce, Żona modna*;
- 10) Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*;
- 11) Adam Mickiewicz, *Burza, Dziady część II, Pan Tadeusz, Pani Twardowska, Powrót taty, Przyjaciele, Reduta Ordona, Śmierć Pułkownika, Świtezianka*;
- 12) Ferenc Molnár, *Chłopcy z placu Broni*;
- 13) Sławomir Mrożek, *Artysta*;
- 14) Bolesław Prus, *Katarynka*;
- 15) Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*;
- 16) Henryk Sienkiewicz, *Latarnik, Quo vadis, W pustyni i w puszczy*;
- 17) Juliusz Słowacki, *Balladyna, Hymn o zachodzie słońca na morzu, W pamiętniku Zofii Bobrówny*;
- 18) John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*;
- 19) Melchior Wańkowicz, *Ziele na kraterze* (fragmenty: *Domeczek się broni, Powstanie, Tędy i owędy* (reportaż: *Nasza kamienica*));
- 20) Józef Wybicki, *Mazurek Dąbrowskiego*;
- 21) Stefan Żeromski, *Szyzyfowe prace*;
- 22) Mity greckie: mit o powstaniu świata, mity o Prometeuszu, o Syzyfie, o Demeter i Korze, o Dedalu i Ikarze, o Heraklesie, o Tezeuszu i Ariadnie, o Orfeuszu i Eurydyce;
- 23) *Biblia*: stworzenie świata i człowieka oraz przypowieści ewangeliczne: o siewcy, o talentach, o pannach roztropanych, o miłosiernym Samarytaninie;
- 24) Podania i legendy polskie: o Lechu, o Piaście, o Kraku i Wandzie;
- 25) Baśnie polskie i europejskie: Józef Ignacy Kraszewski, *Kwiat paproci*, Kazimierz Władysław Wójcicki, *Waligóra i Wyrwidąb*, Charles Perrault, *Kopciuszek*, Aleksander Puszkina, *Bajka o rybaku i rybce*;
- 26) Wybrane wiersze:
 - Krzysztof Kamil Baczyński, *Elegia o... (chłopcu polskim), Przypowieść*;
 - Stanisław Barańczak, *Łzy w kinie, Nigdy naprawdę*;
 - Władysław Bełza, *Co książka mówi, Disce puer*;
 - Jan Brzechwa, *Lis i jaskółka, Zima*;
 - Konstanty Ildefons Gałczyński, *Biurokrata na wakacjach, Prośba o wyspy szczęśliwe*;
 - Marian Hemar, *Pirat eteru, Życzenie*;

- Zbigniew Herbert, *Dedal i Ikar, Pan od przyrody*;
- Anna Kamińska, *Śmieszne, Widok z gór*;
- Joanna Kulmowa, *Co to jest radość, Po co jest teatr?*;
- Stanisław Jerzy Lec, *Czas robi swoje. A ty, człowieku?, Okno na świat można zasłonić gazetą*;
- Jan Lechoń, *Legenda, Modlitwa*;
- Jerzy Liebert, *** [*Uczę się ciebie człowieku*], *Niebo i ziemia*;
- Bolesław Leśmian, *Odjazd, Urszula Kochanowska*;
- Cyprian Norwid, *** [*Daj mi tę wstążkę błękitną*];
- Czesław Miłosz, *Dar, Piosenka o końcu świata*;
- Tadeusz Różewicz, *List do ludożerców, Przepaść*;
- Jarosław Marek Rymkiewicz, *Epitafium dla Rzymu, Ogród w Milanówku, koniec listopada*;
- Leopold Staff, *Młodość, Pierwsza przechadzka*;
- Jan Sztaudynger, *Nic ludzkiego, Zdobywanie wiedzy*;
- Wisława Szymborska, *Gawęda o miłości ziemi ojczystej, Kilkunastoletnia*;
- Julian Tuwim, *Nauka, Strofy o późnym lecie*;
- Jan Twardowski, *Podziękowanie, Śpieszmy się kochać ludzi*;
- Kazimierz Wierzyński, *Dyskobol, Strofa o Prometeuszu*;

27) Wybrane pieśni i piosenki patriotyczne:

- Maria Konopnicka, *Rota*;
- Tadeusz Biernacki, Andrzej Hałaciński, *My, Pierwsza Brygada (Legiony to...)*;
- Józef Szczepański, *Pałacyk Michla (Hymn „Parasola”)*.

CHARAKTERYSTYKA ARKUSZA EGZAMINACYJNEGO

Arkusz egzaminacyjny z języka polskiego składa się z zadań z zakresu kształcenia literackiego, kulturowego i językowego oraz tworzenia wypowiedzi.

Podstawą konstrukcji zadań z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego mogą być teksty publicystyczne, popularnonaukowe bądź literackie albo ich fragmenty, a także inne teksty kultury (np. dzieła plastyczne, muzyczne, architektoniczne itp.). Zadania z zakresu tworzenia wypowiedzi polegają na zredagowaniu własnego tekstu użytkowego (np. podania, życiorysu, CV, listu motywacyjnego, ogłoszenia, zaproszenia, podziękowania, życzeń, dedykacji, itp.) oraz wypracowania w formie np. opowiadania (twórczego i odtwórczego, w tym z dialogiem), opisu (np. przedmiotu, w tym dzieła sztuki, krajobrazu, sytuacji, postaci, przeżyć wewnętrznych człowieka), charakterystyki postaci, sprawozdania (z filmu, spektaklu, wydarzenia), recenzji, listu, przemówienia, wywiadu, tekstu o charakterze argumentacyjnym, w tym rozprawki. Poszczególne zadania oraz temat wypracowania mogą dotyczyć tekstów literackich podanych w spisie lektur zamieszczonym w informatorze. Do tematu może być dołączony tekst literacki lub jego fragment bądź inny tekst kultury, np. fotografia, komiks, reprodukcja dzieła sztuki, itp. Wypracowanie (zadanie rozszerzonej odpowiedzi) oceniane jest w odniesieniu do następujących kryteriów: I. Treść, II. Kompozycja, III. Styl, IV. Język, V. Ortografia i interpunkcja.

W arkuszu egzaminacyjnym obok numeru każdego zadania podano liczbę punktów, którą można uzyskać za jego poprawne rozwiązanie.

PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY

Przykładowy arkusz egzaminacyjny zawiera instrukcję dla zdającego oraz zestaw zadań egzaminacyjnych. Przykładowe rozwiązania zadań zamieszczonych w arkuszu znajdują się na końcu tej części informatora.

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny
© CKE 2013

PESEL (wpisuje zdający)

PJP-A1-193

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z JĘZYKA POLSKIEGO

SZKOŁA PODSTAWOWA

Czas pracy: 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 17 stron (zadania 1–32). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Przeczytaj uważnie załączone teksty, a następnie na podstawie tekstów i wiedzy pozatekstowej wykonaj polecenia.
3. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
4. W zadaniach wielokrotnego wyboru wybierz jedną odpowiedź i podkreśl ją.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
8. Na karcie punktowania wpisz swój PESEL. Zamaluj pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
9. Pamiętaj, że w przypadku stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych lub zakłócania prawidłowego przebiegu egzaminu w sposób utrudniający pracę pozostałym osobom zdającym, przewodniczący zespołu nadzorującego przerywa i unieważnia egzamin eksternistyczny.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie wszystkich zadań można otrzymać łącznie 40 punktów.

Przeczytaj tekst 1. i wykonaj zadania 1.–7.

Tekst 1. W PRZEDEDNIE BITWY O ANGLIĘ

Ostatni dzień sierpnia 1940 roku. Godzina 18. Dywizjon myśliwski 303¹ był w powietrzu. Patrolował okolice Londynu. Dziś był jego ostatni lot szkolny. Jutro dywizjon miał wejść nareszcie na stół operacyjny, by wziąć udział w Bitwie o Brytanię. Bitwie toczącej się w powietrzu od trzech tygodni. Od trzech tygodni myśliwcy czekali z niecierpliwością.

Na olbrzymim niebieskim niebie świeciło czerwone słońce podwieczorne. Jego ukośne promienie złociły ziemię i Anglię z wysokości 7 000 metrów wyglądała jak wysniona kraina ciszy i pogody. Piękna sierpniowa Anglia! Polscy myśliwcy poddawali się jej urokowi i – marzyli o walce.

Dywizjonem dowodził major Kellet. Anglik niezwykły: niski, grubawy, z pozornie jowialnym² wyrazem twarzy. Szczęśliwy myśliwiec, który we Francji zestrzelił podobno siedmiu Niemców, lecz dziś – dowódca w kłopotach. Miał troskę: nie dowierzał bojowej wartości polskich myśliwców. Nie znał ich! Od kilku zaledwie tygodni był ich angielskim dowódcą obok dowódcy – Polaka. Miał nimi dowodzić w ich pierwszych walkach nad Anglią. Czy Polacy sprostają zadaniu? Walczyli już podobno w Polsce i we Francji. Owszem, to nawet morowe³ chłopaki, lecz równocześnie major się dziwił i żyzymał, że tym obcym i nieznanym myśliwcom z głębi Europy powierzono – zapewne z nadmiernej kurtuazji⁴ sojuszniczej – jedną z najważniejszych placówek bojowych, na której bronić im wypadnie już nie tylko decydującego odcinka bitwy powietrznej, lecz znacznie więcej: samej stolicy brytyjskiego świata, samego serca Imperium – Londynu. Czyż nie za wiele ufności?

Londyn rozpościerał się tam na dole, z boku, potężną, szarą plamą. Nawet gdy świeciło jaskrawe słońce, nad Londynem unosiła się zawsze mglista zasłona. Z tej pomroki wytykały swe pulchne cielska różowe od słońca balony zaporowe. Major nie odczuwał dziś powabu angielskich pól; patrzył tylko na Londyn i niepokoił się. O dzień jutrzejszy, o następne dni...

¹ 303. Dywizjon Myśliwski Warszawski im. Tadeusza Kościuszki – pododdział lotnictwa myśliwskiego Polskich Sił Powietrznych w Wielkiej Brytanii, który w czasie II wojny światowej brał udział w bitwie o Anglię.

² Jowialny – tu: pogodny, dobronuszny.

³ Morowy – tu: godny uznania, porządny, dzielny.

⁴ Kurtuazja – wyszukana uprzejmość i takt w zachowaniu; grzeczność, kultura.

Na podstawie: Arkady Fiedler, *Dywizjon 303*, Poznań 1971.

Zadanie 1. (0–1)

Wybierz poprawne dokończenie zdania. Wskaż odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

Angielski major wątpił w umiejętności

A.	brytyjskich lotników,	ponieważ	1.	nie miał okazji obserwować ich podczas walki.
			2.	nie wykonali oni wymaganych lotów szkolnych.
B.	polskich lotników,		3.	nie ufał ludziom niecierpliwym i skłonny do brawury.

Zadanie 2. (0–1)

Wyjaśnij, dlaczego polscy lotnicy z niecierpliwością czekali na pierwszy dzień września 1940 r. Podaj dwie przyczyny.

-
-

Zadanie 3. (0–1)

Oceń informacje dotyczące pytań pojawiających się w 3. akapicie. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Pytania świadczą o emocjach towarzyszących polskiemu dowódcy Dywizjonu 303.	P	F
2.	Pytania są wyrazem wątpliwości majora Kelleta co do decyzji jego dowódców.	P	F

Zadanie 4. (0–1)

Napisz, jaką funkcję pełnią w zdaniu *Na olbrzymim niebieskim niebie świeciło czerwone słońce przedwieczne* określenia rzeczowników.

-
-
-
-
-

Zadanie 5. (0–1)

Dywizjonem dowodził major Kellet. [...] Szczęśliwy (A) myśliwiec, który we Francji zestrzelił podobno siedmiu Niemców, lecz dziś – dowódca w kłopotach. Miał troskę: nie dowierzał bojowej wartości polskich (B) myśliwców. Nie znał ich! Od kilku zaledwie tygodni był ich angielskim dowódcą [...]. Czy Polacy sprostają zadaniu?

Ustal znaczenie słowa *myśliwiec*, dwukrotnie użytego w przytoczonym fragmencie. Do liter A i B dopisz liczbę 1, 2 lub 3, oznaczającą definicję znaczenia wyrazu w podanym haśle słownikowym.

myśliwiec – 1. *przest.* osoba polująca na zwierzyne, myśliwy; 2. potoczna nazwa szybkiego i zwrotnego samolotu wojskowego; 3. pilot samolotu myśliwskiego (myśliwca); żołnierz-lotnik

A – B –

Zadanie 6. (0–1)

Uzupełnij zdania. Wybierz odpowiedź A lub B oraz C lub D.

W zdaniu *Nie znał ich!* podkreślony wyraz jest A/B. Pełni on funkcję C/D.

A. przyimkiem	C. podmiotu
B. zaimkiem	D. dopełnienia

Zadanie 7. (0–1)

Który związek wyrazowy nie charakteryzuje wzajemnych relacji między polskimi a brytyjskimi lotnikami opisanymi w książce *Dywizjon 303*? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. walczyć ze wspólnym wrogiem
- B. walczyć ramię w ramię
- C. walczyć po czyjejs stronie
- D. walczyć na dwa fronty

Przeczytaj tekst 2. i wykonaj zadania 8.–16.

Tekst 2.

W kwietniu 2017 r. brytyjscy policjanci patrolujący autostradę zwrócili uwagę na nietypowy wygląd polskiej ciężarówki. Mundurowych zainteresowały malunki na tirze upamiętniające 303. Dywizjon Myśliwski Warszawski im. Tadeusza Kościuszki. Pojazd zdobiał wizerunki samolotów, emblemat dywizjonu przedstawiający skrzyżowane i ustawione na sztorc kopy nawiązujące do formacji kościuszkowskich kosynierów oraz napis The Polish Squadron 303¹.

Opublikowane przez funkcjonariuszy policji na Twitterze zdjęcia samochodu oraz wpis: „Niesamowite dzieło sztuki w hołdzie polskiemu dywizjonowi walczącemu podczas bitwy o Anglię i na innych frontach II wojny światowej” spotkały się z dużym zainteresowaniem kilku tysięcy użytkowników portalu społecznościowego, m.in. z Wielkiej Brytanii, Polski, Kanady, USA. Pojawiło się wiele pozytywnych komentarzy odnoszących się do talentu autora zaskakującej grafiki, a nade wszystko do jej bohaterów: „Wspaniałe malowidła, wspaniała historia stworzona przez polskich asów przestworzy”, „Absolutnie niesamowite i piękne – zarówno sztuka, jak i ludzie”.

Internauci przypomnieli, jak ważną rolę odegrali Polacy w bitwie o Anglię. „Polskie eskadry myśliwskie pomogły walczyć o Twoją wolność. Wielka sztuka” – skomentował Kanadyjczyk. „Byli naszymi braćmi w walce. Mamy wobec nich dług wdzięczności”, „Dziękujemy za wysłanie tych ludzi! Bardzo to doceniamy” – pisali Brytyjczycy. „Ogromny szacunek dla tych, którzy jeszcze pamiętają, że polska krew została przelana za Waszą wolność. Dziękuję Wam!” – napisał mieszkający w Anglii Polak. Inny dodał: „Był wpis pewnego Anglika: <<Wielki Naród Wielkich Ludzi>>. Piękny tekst! Dziękuję”. Pojawiły się też komentarze wyrażające zaniepokojenie, iż ważne wydarzenia z międzynarodowej historii odchodzą w zapomnienie: „Wielka szkoda, że zapomnieliśmy o ogromnym wkładzie polskich pilotów w walki podczas II wojny światowej”.

Po tym, jak informacja policjantów z hrabstwa Kent obiegła świat, artykuły o niezwyklej ciężarówce zamieściło też wiele polskich gazet i portali. „Taka forma promocji Polski i jej historii bardzo mi się podoba. A jest czym się pochwalić – Dywizjon 303 to legenda, o której warto mówić i ją słać. Brawo!!!” – skomentował medialne zamieszanie wokół ciężarówki jeden z naszych rodaków.

¹ The Polish Squadron 303 – polski dywizjon 303.

Zadanie 8. (0–1)

Zacytuj z wpisu policjantów określenie, które świadczy o ich pozytywnym stosunku do pomysłu ozdobienia ciężarówki grafiką.

.....

Zadanie 9. (0–1)

Przytocz wypowiedzenie ujawniające uczucia internauty oraz nazwij jedno z tych uczuć. Wyboru dokonaj spośród komentarzy zamieszczonych w 3. akapicie tekstu.

Wypowiedzenie:

.....

Nazwa uczucia:

Zadanie 10. (0–1)

Napisz, jaką funkcję pełni ostatni akapit tekstu.

.....

.....

Zadanie 11. (0–1)

W którym z komentarzy internautów zawarto kolokwializm? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. *Dziękujemy za wysłanie tych ludzi! Bardzo to doceniamy.*
- B. *Byli naszymi braćmi w walce. Mamy wobec nich dług wdzięczności.*
- C. *Był wpis pewnego Anglika: „Wielki Naród Wielkich Ludzi”. Piękny tekst! Dzięki.*
- D. *Wspaniałe malowidła, wspaniała historia stworzona przez polskich asów przestworzy.*

Zadanie 12. (0–1)

Wskaż propozycję tytułu, która w pełni oddaje treść tekstu 2. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. *Wielki naród wielkich ludzi*
- B. *Brytyjczycy zachwyceni polską ciężarówką*
- C. *Dysputa historyczna sprowokowana sztuką uliczną*
- D. *Tir z hołdem dla Dywizjonu 303 odkryty przez policję w Kent*

Zadanie 13. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Opinię zawiera wypowiedzenie

- A. *Brytyjscy policjanci zwrócili uwagę na wygląd polskiej ciężarówki.*
- B. *Artykuły o ciężarówce zamieszczono w wielu gazetach i na portalach.*
- C. *Niesamowite dzieło sztuki w hołdzie lotnikom z polskiego Dywizjonu 303.*
- D. *Internauci przypomnieli, jak ważną rolę Polacy odegrali w bitwie o Anglię.*

Zadanie 14. (0–1)

Który z rzeczowników użytych w tekście ma najszerszy zakres znaczeniowy? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. tir B. auto C. ciężarówka D. pojazd

Zadanie 15. (0–1)

Wypowiedzenie *Internauci przypomnieli, jak ważną rolę odegrali Polacy w bitwie o Anglię* przekształć w zdanie pojedyncze.

.....
.....

Zadanie 16. (0–1)

Zapisz słowami liczebniki użyte w 1. akapicie tekstu.

W kwietniu 2017 r. [..... r.]

brytyjscy policjanci zwrócili uwagę na wygląd polskiej ciężarówki, z grafiką upamiętniającą lotników 303. [.....] Dywizjonu Myśliwskiego.

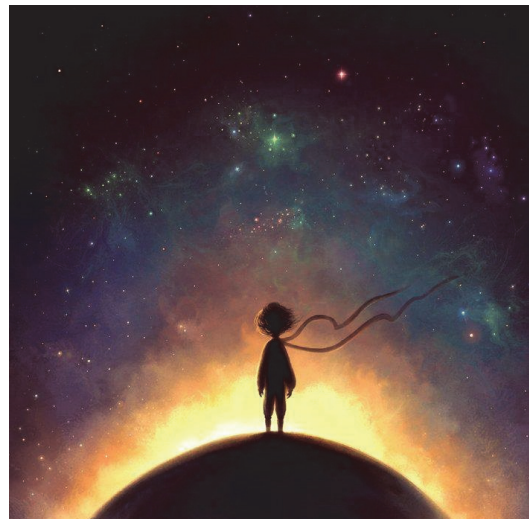
Obejrzyj ilustracje 1.–2. i wykonaj zadania 17.–18.

Ilustracja 1.

Źródło: independentdigital.lnk.to

Ilustracja 2.

Źródło: www.facebook.com

Zadanie 17. (0–1)

Przyporządkuj ilustracjom 1. i 2. teksty, do których one bezpośrednio nawiązują. Tytuły wybierz spośród podanych A–F.

- A. *Burza* A. Mickiewicza
- B. *Dywizjon 303* A. Fiedlera
- C. *Mały Książe* A. de Saint-Exupéry’ego
- D. *W pustyni i w puszczy* H. Sienkiewicza
- E. *Hymn o zachodzie słońca na morzu* J. Słowackiego
- F. *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa* C. S. Lewisa

Ilustracja 1.

Ilustracja 2.

Zadanie 18. (0–1)

Wymień dwa elementy graficzne, które łączą obie ilustracje.

-
-

Przeczytaj tekst 3. i wykonaj zadania 19.–21.

Tekst 3. *LIST JEŃCA*

Kochanie moje, kochanie,
dobranoc, już jesteś senna –
i widzę Twój cień na ścianie,
i noc jest taka wiosenna!

Jedyna moja na świecie,
jakże wysławię Twe imię?
Ty jesteś mi wodą w lecie
i rękawicą w zimie.

Tyś szczęście moje wiosenne,
zimowe, letowe, jesienne –
lecz powiedz mi na dobranoc,
wyszeptaj przez usta senne:

za cóż to taka zapłata,
ten raj przy Tobie tak błogi?...
Ty jesteś światłem świata
i pieśnią mojej drogi.

Stalag Altengrabow¹, 19 III 1942

¹ Stalag – niemiecki obóz jeniecki dla podoficerów i szeregowych żołnierzy w Niemczech pod Magdeburgiem, ok. 100 km na południowy zachód od Berlina.

Źródło: Konstanty Ildefons Gałczyński, *List jeńca*,
[w:] Jan Szczawiej, *Poezja Polski walczącej. 1939–1945. Antologia*, tom 1, Warszawa 1974.

Zadanie 19. (0–1)

Określ, kto, do kogo i w jakich okolicznościach zwraca się w wierszu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 20. (0–1)

Wyjaśnij, jak rozumiesz słowa: *Ty jesteś mi wodą w lecie/ i rękawicą w zimie.*

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 21. (0–1)

Wymień dwie cechy tekstu 3., które powodują, że wiersz jest melodyjny.

-
-

Obejrzyj fotografię 1., przeczytaj tekst 4. i wykonaj zadania 22.–25.

Fotografia 1. MURAL *POWSTANIE WARSZAWSKIE 1944*

Źródło: Muzeum Powstania Warszawskiego, www.facebook.com/1944pl. Fot. Z. Furman.

Tekst 4. MURAL *POWSTANIE WARSZAWSKIE 1944*

Autorzy: Maciej Pakalski, Dominik Robak

Miejsce: Warszawa, Praga-Północ, ul. Stefana Okrzei 5, ściana kamienicy, widok od podwórka

Typ obiektu: mural

Data powstania: 18 listopada 2012 r.

Opis

Mural, zachowany w odcieniach szarości, z wyjątkiem Wisły zaznaczonej na czerwono, przedstawia cztery postaci naniesione na kształt Warszawy. W prawym górnym rogu znajduje się znak Polski Walczącej oraz rok 1944, w którym wybuchło powstanie warszawskie.

Mural powstał w ramach programu rewitalizacji społecznej¹ „Blok, podwórko, kamienice – ożywiły się dzielnice”, realizowanego przez m.st. Warszawę w partnerstwie z trzema stowarzyszeniami. W trakcie konsultacji społecznych dyskutowano o tym, co będzie się działo na poszczególnych podwórkach. Podczas jednego z takich spotkań mieszkańcy podjęli decyzję co do tematyki muralu przy ulicy Okrzei 5.

Ciekawostki

Powołując się na portal www.twoja-praga.pl, podaliśmy, że mural przedstawia trzech chłopaków – „Alka” (Aleksego Dawidowskiego), „Rudego” (Jana Bytnara) i „Zośkę” (Tadeusza Zawadzkiego), znanych z książki Kamińskiego *Kamienie na szaniec*, oraz Antoniego Żurowskiego, dowódcę VI obwodu Praga. Ze strony Muzeum Powstania Warszawskiego otrzymaliśmy jednak sprostowanie:

Szanowni Państwo,

niestety w opisie muralu znajduje się błąd – żadna z podobizn nie przypomina Antoniego Żurowskiego, który podczas powstania był mężczyzną w tzw. średnim wieku, gdyż miał lat 46. Mural przedstawia kolejno twarze: „Alka” (A. Dawidowskiego) i „Rudego” (J. Bytnara) – dolna część muralu odpowiadająca Warszawie lewobrzeżnej, zaś u góry widnieją twarze T. Zawadzkiego „Zośki”. [Dla porównania odsyłam do zdjęć zamieszczonych na stronie internetowej naszego muzeum]. Wszyscy trzej chłopcy polegli w roku 1943, więc niezrozumiała jest dla nas widoczna data 1944.

Z poważaniem –

Maria Nowak, MPW

Komentarze

@Ania

A ja gdzieś czytałam, że tym czwartym mężczyzną jest „Orsza”, dowódca akcji pod Arsenalem.

@ Muzeum Powstania Warszawskiego

Z całą pewnością na muralu nie ma Stanisława Broniewskiego ps. Orsza. Zachęcamy do porównania tej informacji z jego powstańczym biogramem na naszej stronie.

@ Maciek

Dlaczego twórcy muralu wykorzystali wizerunki osób, które w powstaniu warszawskim nie walczyły? Może pokusicie się o jakieś hipotezy²...

¹ Rewitalizacja społeczna – proces podejmowania przez samorząd działań w celu zatrzymania rozwoju negatywnych tendencji społecznych, przeciwdziałania patologiom i wykluczeniu społecznemu oraz poprawy bezpieczeństwa.

² Hipoteza – założenie oparte na prawdopodobieństwie, ale niezupełnie pewne, wymagające sprawdzenia.

Zadanie 22. (0–1)

Na podstawie tekstu 4. napisz, w jakim celu powstał mural *Powstanie warszawskie 1944*.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 23. (0–1)

Podaj, czego dotyczą wypowiedzi pracowników Muzeum Powstania Warszawskiego przytoczone w tekście 4. Odpowiedz jednym zdaniem.

.....

.....

Zadanie 24. (0–1)

Sformułuj odpowiedź na pytanie zadane w komentarzu Maćka, dotyczące wizerunków wykorzystanych przez autorów muralu. Opinię uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 25. (0–1)

Jak oceniasz decyzję mieszkańców, by na ścianie ich kamienicy zamieścić mural widoczny na fotografii 1.? Odpowiedz uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

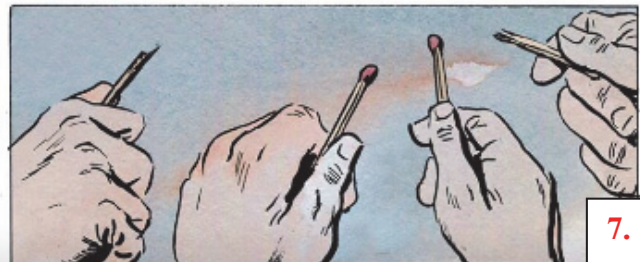
.....

.....

Zapoznaj się z fragmentami komiksu *Akcja pod Arsenalem* i wykonaj zadania 26.–32.

Źródło: Sławomir Zajączkowski, Krzysztof Wyrzykowski, *Akcja pod Arsenalem*, seria wydawnicza *W imieniu Polski Walczącej*, tom 3, Oddział Instytutu Pamięi Narodowej w Warszawie, Warszawa 2016; www.facebook.com/ipnwarzawa

Plansza 1. **PRZYGOTOWANIA DO AKCJI**

Zadanie 26. (0–1)

Podaj bezpośrednią przyczynę i jeden ze skutków akcji pod Arsenalem. Wykorzystaj komiks oraz znajomość *Kamieni na szaniec* Aleksandra Kamińskiego.

Przyczyna –

Skutek –

Zadanie 27. (0–1)

Uzupełnij zdania. Wybierz odpowiedź A lub B oraz C lub D.

W przedstawionym fragmencie komiksu mamy do czynienia z narracją A/B. Narrator C/D tu uczestnikiem zdarzeń.

A. pierwszoosobową

C. jest

B. trzecioosobową

D. nie jest

Zadanie 28. (0–1)

Uzupełnij zdania. Wybierz odpowiedź A lub B oraz C lub D.

Bohaterowie przedstawieni na 3. obrazku to „Kopeć” i A/B. W komiksowym dymku zawarto C/D postaci.

A. „Alek”

C. dialog

B. „Zośka”

D. monolog

Zadanie 29. (0–1)

Podaj po jednym przykładzie werbalnego i niewerbalnego sposobu komunikowania się bohaterów przedstawionych na planszy 1. komiksu.

Komunikacja werbalna –

.....

Komunikacja niewerbalna –

.....

Zadanie 30. (0–1)

Podaj dwie cechy charakterystyczne dla przedstawionego fragmentu komiksu.

▪

▪

Zadanie 31. (0–2)

Dokończ poniższy dialog pomiędzy bohaterami przedstawionymi na 4. obrazku.

Do mieszkania wparował „Alek”.

– Chłopaki, odbijamy „Rudego” – krzyknął. Waszą drużyną będzie dowodzić „Kopeć”.

.....

.....

.....

.....

Plansza 2. **ODBICIE WIĘŹNIÓW**

Zadanie 32. (0–8)

Wybierz jeden z podanych tematów i napisz wypracowanie, zachowując formę wypowiedzi zgodną z poleceniem. Wykorzystaj swoją znajomość lektury *Kamień na szaniec*.

Temat nr 1. **Opisz sytuację przedstawioną na powyższej planszy komiksu *Akcja pod Arsenalem*.**

Temat nr 2. **Opisz przeżycia wewnętrzne „Zośki” podczas zdarzenia przedstawionego na powyższej planszy komiksu *Akcja pod Arsenalem*.**

Pamiętaj, Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

BRUDNOPIS

PRZYKŁADOWE ROZWIĄZANIA ZADAŃ ZAMIESZCZONYCH W ARKUSZU EGZAMINACYJNYM

Nr zad.	Poprawne rozwiązanie zadania
1.	B.1.
2.	Przykładowe odpowiedzi: Polscy lotnicy z niecierpliwością czekali na kolejny dzień, ponieważ ▪ marzyli o walce; ▪ uznali, że loty ćwiczebne trwały już wystarczająco długo i pora na udział w prawdziwej bitwie; ▪ rwali się do boju, żeby wykorzystać/sprawdzić swoje umiejętności; ▪ pragnęli wziąć udział w ważnej bitwie; ▪ jako sojusznicy chcieli włączyć się do obrony Londynu; ▪ chcieli sprostac oczekiwaniom sojuszników, którzy wyznaczili dla nich odpowiedzialne zadanie, pozwalające pokazać, co potrafią; ▪ chcieli upamiętnić walką rocznicę drugie wojny światowej.
3.	1. fałsz 2. prawda
4.	Przykładowe odpowiedzi: ▪ W podanym zdaniu określenia rzeczowników nazywają: kolory (<i>niebieskie niebo, czerwone słońce</i>), porę dnia (<i>słońce przedwieczne</i>), przestrzeń (<i>olbrzymie niebo</i>). ▪ W przytoczonym zdaniu określenia rzeczowników pełnią funkcję przydawek. ▪ Użycie określeń rzeczowników (przymiotników i imiesłowu przymiotnikowego) spowodowało, że opis jest dokładniejszy, szczegółowszy, wyrazistszy, barwniejszy, bardziej obrazowy, ponieważ określenia te uplastyczniają obraz.
5.	A – 3; B – 3
6.	B. D.
7.	D. <i>walczyć na dwa fronty</i>
8.	niesamowite/niesamowite dzieło/niesamowite dzieło sztuki
9.	Przykładowe odpowiedzi: ▪ <i>Wielka sztuka.</i> – uznanie, podziw; ▪ <i>Mamy wobec nich dług wdzięczności.</i> – wdzięczność, uznanie, szacunek; ▪ <i>Dziękujemy za wysłanie tych ludzi! / Dziękuję Wam! / Dziękuję.</i> – wdzięczność; ▪ <i>Bardzo to doceniamy.</i> – wdzięczność; ▪ <i>Ogromny szacunek dla tych, którzy jeszcze pamiętają, że polska krew została przelana za Waszą wolność.</i> – szacunek, wdzięczność; ▪ <i>Wielki Naród Wielkich Ludzi.</i> – podziw, szacunek, uznanie; ▪ <i>Piękny tekst!</i> – uznanie; ▪ <i>Wielka szkoda, że zapomnieliśmy o ogromnym wkładzie polskich pilotów w walki podczas II wojny światowej.</i> – zaniepokojenie, żal, zażenowanie, smutek.
10.	Przykładowe odpowiedzi: Ostatni akapit ▪ puentuje tekst; ▪ podsumowuje tekst; ▪ zawiera odwołanie do zdarzenia opisanego w tekście; ▪ nawiązuje do wpisu brytyjskich policjantów oraz do komentarzy przytoczonych w tekście; ▪ zawiera opinię zgodną z komentarzami przywołanymi z <i>Twittera</i> w 2. i 3. akapicie

	tekstu; ▪ dowodzi, że dzięki portalom społecznościowym informacje rozchodzą się błyskawicznie po całym świecie – komentarze napisali internauci z różnych krajów, a potem polskie media podjęły temat.
11.	C. <i>Był wpis pewnego Anglika: „Wielki Naród Wielkich Ludzi”. Piękny tekst! Dziękuję.</i>
12.	C. <i>Dysputa historyczna sprowokowana sztuką uliczną</i>
13.	C. <i>Niesamowite dzieło sztuki w holdzie lotnikom z polskiego Dywizjonu 303.</i>
14.	D. pojazd
15.	Przykładowe odpowiedzi: ▪ <i>Internauci przypomnieli o ważnej roli Polaków w bitwie o Anglię.</i> ▪ <i>Internauci przypomnieli o odegraniu przez Polaków ważnej roli w bitwie o Anglię.</i>
16.	W kwietniu 2017 r. [dwa tysiące siedemnastego r.] brytyjscy policjanci zwrócili uwagę na wygląd polskiej ciężarówki, z grafiką upamiętniającą lotników 303. [trzysta trzeciego/Trzysta Trzeciego] Dywizjonu Myśliwskiego.
17.	Ilustracja 1. – B. Ilustracja 2. – C.
18.	Przykładowe odpowiedzi: Obie ilustracje łączy ▪ usytuowanie postaci (obie stoją na ziemskim globie, tyłem, nie widać twarzy, a jedynie zarys sylwetek); ▪ przedstawienie obu postaci jako osób osamotnionych, zagubionych w bezkresie wszechświata, co powoduje nastrój tajemniczości, niesamowitości; ▪ użycie podobnego rekwizytu – szal powiewający na wietrze, zawiązany na ręce lub szyi; ▪ użyta kolorystyka (odcienie błękitu, żółci i czerni).
19.	Przykładowe odpowiedzi: ▪ Podmiotem lirycznym w tym wierszu jest jeniec. Pisze swój list do ukochanej. Dzieje się to w stalagu podczas II wojny światowej. ▪ Postacią wypowiadającą się poprzez list jest żołnierz, który trafił do niewoli, jeniec wojenny. Pisze on do swojej ukochanej ze stalagu Altengrabow. Ponieważ znam życiorys poety, wiem, że tym żołnierzem jest Konstanty Ildefons Gałczyński, który pisze poetycki list do żony Natalii.
20.	Przykładowe odpowiedzi: ▪ Myśl o ukochanej, za którą tęskni żołnierz, pozwala przetrwać trudne warunki, koi ból niczym zimna woda w lecie, chroni przed złem, lękiem, utratą nadziei – jak ciepła rękawica przed zimnem. ▪ Pisząc list do swej ukochanej, mężczyzna przywołuje wspomnienia związane z nią. To koi jego ból i łagodzi – niczym zimna woda w lecie oraz ciepła rękawica w zimie – cierpienie spowodowane pobytem w obozie jenieckim.
21.	Przykładowe odpowiedzi: Na melodyjność wiersza wpływają ▪ podział tekstu na czterowersowe strofy; ▪ regularna budowa wiersza – większość wersów ma 8 sylab; ▪ rymy zewnętrzne (np. <i>kochanie – ścianie; senna – wiosenna</i>) i wewnętrzne (np. <i>zimowe – latowe</i>); ▪ powtórzenia (np. <i>kochanie moje, kochanie</i>); ▪ średniówka (<i>dobranoc, // już jesteś senna</i>).
22.	Przykładowe odpowiedzi: Mural powstał, by ▪ upamiętnić powstanie warszawskie/upamiętnić uczestników powstania warszawskiego;

	▪ zrealizować zamówienie społeczne/potrzebę mieszkańców; ▪ poprawić wygląd zniszczonej kamienicy/ukryć zniszczenia kamienicy; ▪ ozdobić kamienicę; ▪ ożywić/zrewitalizować przestrzeń publiczną; ▪ uczyć, edukować o historii miasta; ▪ wywołać społeczną/medialną dyskusję o przeszłości/historii/bohaterstwie powstańców warszawskich.
23.	Przykładowe odpowiedzi: ▪ Wypowiedzi pracowników Muzeum Powstania Warszawskiego dotyczą nieścisłości w opisie muralu, umieszczonym na stronach www.puszka.pl i www.twoja-praga.pl. ▪ Wypowiadający się wytykają błędy merytoryczne w opisie muralu. ▪ Pracownicy Muzeum Powstania Warszawskiego informują, że autorzy muralu rozminęli się z faktami historycznymi. ▪ Pracownicy MPW dokonali sprostowania informacji podanych w tekście. ▪ Historycy z Muzeum Powstania Warszawskiego rozpoznali twarze widniejące na muralu <i>Powstanie warszawskie 1944</i>.
24.	Przykładowe odpowiedzi: ▪ „Alek”, „Rudy” i „Zośka” to – dzięki literaturze, sztuce, piosenkom – jedni z najbardziej znanych bohaterów walczących w obronie Warszawy. Mimo iż zginęli przed wybuchem powstania warszawskiego, dla wielu stali się symbolami, „ikonami” walczącej stolicy. ▪ Fakty historyczne pamięta się lepiej, gdy skojarzymy je z ludźmi. „Alek”, „Rudy” i „Zośka” to – szczególnie dla nas, ludzi młodych, znających ich z lektury „Kamienie na szaniec” – postaci nierozłącznie kojarzone z walczącą stolicą. Dlatego nie mam za złe autorom muralu, że „przenieśli ich w czasie”, bo na pewno zostaliby także powstańczymi bohaterami. ▪ Myślę, że mural miał trafiać do młodych ludzi, dlatego autorzy posłużyli się wizerunkami harcerzy kojarzonych z wojną i Warszawą, choć nieuczestniczących w powstaniu warszawskim. ▪ Myślę, że autorzy muralu niezbyt dobrze znają historię Warszawy albo nie dbają o prawdę historyczną, a przy tym wierzą, że w dziele artystycznym można przekraczać granice między prawdą a zmyśleniem.
25.	Przykładowe odpowiedzi: ▪ Uważam, że to dobry pomysł, by ożywić budynek muralem. Dzięki temu odróżnia się on od innych okolicznych kamienic. ▪ Mieszkańcy z Okrzei 5 pokazali, że program rewitalizacji społecznej zadziałał, bo kamienica wygląda ładniej, a oni się zintegrowali w słusznej sprawie. ▪ Program „Blok, podwórko, kamienice – ożywiły się dzielnice” to dobry pomysł, bo ożywiły się nie tylko budynki, ale też ludzie w nich mieszkający. ▪ Nie zgodziłbym się na taki pomysł. Stare kamienice należy remontować, a nie pod muralami ukrywać zniszczenia. Nie pochwalam więc decyzji mieszkańców.
26.	Przykładowe odpowiedzi: Przyczyna: ▪ aresztowanie „Rudego”; ▪ konieczność odbicia Janka Bytnara z rąk gestapo; ▪ chęć pokazania Niemcom, że warszawiacy nie poddadzą się, nie dadzą za wygraną i będą walczyć do końca. Skutek: ▪ odbicie więźniów, w tym „Rudego”;

	▪ w trakcie odwrotu śmiertelnie ranny został Aleksy Dawidowski ps. Alek, który niebawem zmarł; ▪ w odwecie za akcję pod Arsenalem, następnego dnia – 27 marca 1943 roku, Niemcy zamordowali 140 więźniów Pawiaka; ▪ młodzi ludzie biorący udział w akcji zapisali się w sercach Polaków jako bohaterowie, ludzie kochający ojczyznę, gotowi oddać za nią życie; ▪ dzięki tej akcji wielu Polaków nabrało siły i motywacji do walki w obronie ojczyzny.
27.	B. D.
28.	A. D.
29.	Przykładowe odpowiedzi: Komunikacja werbalna: ▪ wypowiedź „Alka” skierowana do „Kopcia” (<i>Potrzeba od was trzech ludzi do akcji. „Kopeć”, ty idziesz jako dowódca swojej drużyny. Jeszcze dwóch.</i>) – obrazek 3.; ▪ skierowane do „Alka” słowa powstańców zgłaszających chęć wzięcia udziału w akcji (<i>Ja!; „Alek”, weź mnie!; Mnie!</i>) – obrazek 4.; ▪ skierowane do powstańców słowa „Alka”: <i>Zróbmy losowanie!</i> – obrazek 5.; Komunikacja niewerbalna: ▪ gest powitania rykszarza i przechodnia – mógł to być jedynie gest grzecznościowy, ale też w konspiracji gest ten mógł mieć charakter znaczący, symboliczny – obrazek 1.; ▪ ręka na ramieniu kolegi – gest wsparcia, solidarności, braterstwa, przyjaźni, zachęty do wzięcia udziału w akcji, ale też „namaszczenia” do wykonania zadania (<i>ty idziesz jako dowódca swojej drużyny</i>) – obrazek 3.; ▪ podniesienie ręki przez członków grupy jako gest oznaczający zgłoszenie się do akcji, wzmacniający deklaracje słowne: <i>Ja!; „Alek”, weź mnie!; Mnie!</i> – obrazek 4.; ▪ ciągnięcie zapalek – znaczenie zapalki z główką lub bez główki – obrazek 6. i 7.; ▪ ułożenie rąk blisko siebie, zwrócenie ich w tym samym kierunku może obrazować jedność i wspólnotę celu – obrazek 6. i 7.
30.	Przykładowe odpowiedzi: ▪ cechy językowe – krótkie, zwarte wypowiedzi bohaterów, – częste użycie wykrzykników, podkreślające dynamikę zdarzeń oraz emocje towarzyszące bohaterom; ▪ pozajęzykowe elementy świata przedstawionego – postawa ciała bohaterów, świadcząca o pewności siebie, wierze w obrany cel – wyprostowane sylwetki, ręce oparte na biodrach, – graficzne wyeksponowanie znaczących gestów; ▪ cechy graficzne – wypowiedzi narratora zapisane w inny sposób niż wypowiedzi bohaterów, – tekst umieszczony w chmurkach/dymkach, – sceny znajdują się w kadrach/klatkach/obrazkach, – zbliżenia, pokazywanie detali – stosowanie kadrów podobnie jak w filmie, – zbiór kadrów stanowiący planszę.
31.	Przykładowa odpowiedź: Do mieszkania wparował „Alek”. – Chłopaki, odbijamy „Rudego” – krzyknął. Waszą drużyną będzie dowodzić

	„Kopeć”. Potrzebujemy jeszcze dwóch osób. Kto chętny? – Ja! „Alek”, weź mnie! Mnie! – przekrzykiwali się harcerze. – Skoro wszyscy się zgłaszacie, zróbmy losowanie – zarządził „Alek”.
32.	Przykładowe odpowiedzi: Temat nr 1. Opisz sytuację przedstawioną na 2. planszy komiksu <i>Akcja pod Arsenalem</i>. Po dniach niecierpliwego wyczekiwania przyszła wreszcie zgoda dowództwa na odbicie „Rudego” z rąk gestapo. Wszystko było od dawna ustalone. Nasz informator doniósł, że karetka więzienna z „Rudym” ma przejeżdżać przez ulicę Bielańską około godziny piątej. O czwartej oddział „Zośki” był już na miejscu. Uzbrojeni w granaty, pistolety, karabiny maszynowe i butelki z benzyną żołnierze niespokojnie wypatrywali więźniarki. Zdawało się im, że czas stanął w miejscu. Nagle zza rogu wyłania się charakterystyczna sylwetka niemieckiej ciężarówki służącej do przewozu więźniów. Teraz wszystko dzieje się szybko. Z chodnika wyskakuje przed auto dwóch młodych ludzi i ciska w kierunku szoferki butelki z benzyną. Słychać brzęk tłuczonego szkła. Płomień błyskawicznie rozlewa się po kabinie, odcinając szoferowi drogę ucieczki. Ten gwałtownie naciska hamulec. Więźniarka się zatrzymuje. Z płonącej kabiny próbuje wydostać się strażnik, ale bezwładnie upada na jezdnię, ścięty serią z karabinu maszynowego. Z krytej plandek paki zeskakują gestapowcy z bronią gotową do strzału i jeden po drugim padają martwi na ziemię. Ulica momentalnie pustoszeje. Przechodnie kryją się w okolicznych bramach. Słychać tylko warkot silnika, strzały i krzyki więźniów. W powietrzu unosi się zapach prochu i spalenizny. – Szybko! Wychodźcie! Jesteście wolni! – woła „Zośka” do więźniów. Spod paki wyłaniają się oniemiała aresztanci. Wyglądają przerażająco, zwłaszcza ich twarze ze śladami pobicia. Niektórzy ledwo trzymają się na nogach. Nie są w stanie o własnych siłach zejść na ziemię. Potrzebują pomocy. „Alek” chwytając pod ramię jednego z więźniów. Jego twarz wydaje się „Zośce” znajoma. Ale to nie „Rudy”. To „Heniek”. Gdzie jest „Rudy”? Nie widać go wśród więźniów opuszczających ciężarówkę. – Jest – uspokaja ich „Heniek” – z tyłu na noszach, skatowany niemiłosiernie. Kiedy ostatni więźniowie samodzielnie lub z pomocą innych opuścili samochód, „Zośka” zajrzał w głąb auta. Z ciemności dobiegał słaby jęk. „Zośka” z trudem rozpoznał w leżącym przyjaciela. Zapadłe policzki, olbrzymi siniec pod okiem, twarz żółtozielona, koszula we krwi, ale na jego twarzy maluje się niewyraźny uśmiech. – „Zośka”, wiedziałem – słychać niewyraźny szept. Temat nr 2. Opisz przeżycia wewnętrzne „Zośki” podczas zdarzenia przedstawionego na 2. planszy komiksu <i>Akcja pod Arsenalem</i>. Ukryci w bramach po obu stronach ulicy Bielańskiej harcerze z oddziału „Zośki” czekali na ciężarówkę przewożącą więźniów z alei Szucha na Pawiak. Wreszcie samochód nadjeżdża. W stronę szoferki lecą butelki z benzyną, rozlegają się strzały. Wszystko trwa sekundy. „Zośka” dobiega do więźniarki. Serce bije mu szybciej niż zwykle, bo nie wie, czy „Rudy” jest w ciężarówce. Nie czuje strachu, tylko niepokój, czy wśród więźniów znajdzie przyjaciela. Gorączkowo zagląda w twarze uwolnionych. Jedna wydaje się mu znajoma, ale nie może sobie przypomnieć, skąd zna tego chłopaka o wymizerowanej twarzy. Nagle doznaje olśnienia, że to jest „Heniek”, którego aresztowano tuż przed „Rudym”. Przez moment czuje radość na

jego widok, ale strach o „Rudego” jest silniejszy. Był przecież jak brat. Czuje, jak po plecach płynie mu stróżka zimnego potu. Stoi jak sparaliżowany. Jakby z daleka docierają do niego słowa „Heńka”, że „Rudy” leży na noszach w głębi ciężarówki. „Zośka” niecierpliwie pogania więźniów, żeby szybciej wysiadali z samochodu. Dopiero gdy wszyscy uwolnieni opuścili wóz, dostrzega w kącie leżącego człowieka. Słyszy jego cichy jęk i czuje, jak krew zaczyna mu szybciej krążyć w żyłach. Nadzieja budzi się na nowo. Rozpoznaje głos „Rudego”. Szalona radość rozsadza mu pierś. Wskakuje na pakę i zatrzymuje się oniemiały na widok posiniaczonej i opuchniętej twarzy przyjaciela, i jego zmasakrowanych czarnych obrzękniętych rąk. Z trudem opanował łzy wzruszenia i bólu cisnące się do oczu i drżącym głosem przywołał kolegów. Trzeba było jak najszybciej zabrać „Rudego” do domu, opatrzyć i umyć.